

PRIMA PARS COMMEN
tiorum Ioannis Ignei Iuris utriusque

DOCTORIS AVRELII, IN TITVLUM

DE SILLANIANO ET CLAVDIANO

SENATVS CONSVLTO, ET QVO.

rum Testamenta aperiantur libro Digestorum

Vigesimonono, hactenus non

impressorum.

Vna cum Sumarijs, quibus, quicquid p̄eclare in qualibet lege, &
paragraphis eiusdem tituli continetur, breviter ostenditur.

CVM INDICE.

14587

Num. 48. cap. 5. num. 1a

Lugduni,

APVD VINCENTIVM DE PORTONARIIS.

Aureliae,

APVD FRANCISCVM GVEYARDVM.

Cum Priuilegio Regio ad Septem annos.

M. D. XXXIX.

COLL. SOC. IESV SALM. E. TONO REGVM

Francois par la grace de Dieu, Roy

DE FRANCE, Aux Preuost de Paris, Baillifz de Rouen, Orleans
Mascon, Viennois, Seneschaulx de Thoullouze, Lyon, Prouence, Forcalquier & ter-
res adjacentes ou a leurs Lieutenans salut. Receu auons humble supplication de noz
chers, & bien aimez Vincent de Portonarijs Libraire iure en la Ville de Lyon, Et
Francoys Gueyrd Libraire iure en la Ville Doreleans Contenant quilz ont tellement
faict & exploite que par application damys & a grant labeur, frais & mises ,ilz ont re-
couert les euures composez par nostre trescher amy messire Iehan Feu President en
nostre court de Parlement de Rouen sur le tiltre ad Sillanians, Et certaines repetitions
sur aucunes loix & autres tiltres en droit Ciuil & Canon au bien & prouffit de la chose
publique de nostre Royaulme pour ledification de ceulz qui les vouldront veoir &
lire, Lesquelles euures ilz feroient voluntiers imprimer & mettre a lumiere ce que na
encores este faict. Et pource ont ia faict dresser partie des choses a ce requises & ne-
cessaires, mais ilz doutent que apres L'impression par eux faictes autres se voulissent
ingerer les imprimer semblablement sur icelle leur impression, Au moyen de quoy ilz
demoureroient frustrez de pouuoir recouurer les mises par eux faictes sans la perte de
leurs peines & vaccations Nous humblemēt requerans que auēdu que autre de nostre
Royaulme na recouert ne retire lesdites euures que eux , ilz nous plaise sur ce leur
pouruoir de nostre grace. Pource est il que nous, ces choses considerees, desirans les
faictz, science & vertu dudit messire Iehan Feu President en nostre dicté court de
Parlement de Rouen estre communicques a noz subgeftz sans ce quil conuienne a
nosdictz subgeftz les aller querir hors de nostre Royaulme. Aussi les dictz supplians
recouurer les frais & mises qui leur a conueniu faire pour le recouurement diceulx.
Pour ces causes & autres iustes & raisonnables considerations auons voulu & ordonne
& ausdictz supplians permis & octroye, permettons & octroyons de grace especial
par ces presentes que autres que eux, ou ceulz qui auroient charge deulx, ne puissent
faire imprimer ne vendre lesdites euures dudit messire Iehan Feu iusques au temps
& terme de Sept ans prochainement venans, a commencer de la date de la premiere
impression acheueec quilz feront diceulx euures. Si vous mandons & commettez par
ces presentes & a chescun de vous, sicomme a lui appartiendra que de noz presens gra-
ce, permission & octroy vous faictes, souffrez, & laissez lesdictz supplians ioyr & vfer
ledict temps durant, en faisant inhibitions & deffences de par nous a toutes personnes
quelzconques de non imprimer lesdites euures dicelluy messire Iehan Feu sur leur
impression ou autrement, ne icelle exposer en vente sans le conge & consentement
desdictz supplians ledict temps durant. Et ce, sur peine damende arbitraire & de con-
fiscation des liures quilz auroient imprimez & venduz ou faict imprimer & vendre, &
des domaiges & interezt desdictz supplians, En ne donnant par vous ne faisant faire
mesme ou donner, ne souffrant estre faict mys ou donne aucun destourbier ou empes-
chement ausdictz supplians a ce contraire, lequel si faict mys ou donne leur auroit este
ou estoit leur repardz & remectdz, ou faictes reparer & remectre incontinent & sans
delay au premier estat & deu, car tel est nostre plaisir.

Donne a Lyon le vingtquatriesme iour de Nouembre, Lan de grace mil cinq cens
trente sept, & de nostre regne vingt et troisme.

Par le Roy a nostre relation.

SANSON.

Illusterrimo principi ac Reueren-

DISSIMO CARDINALI BOR-
bonio suo Domino ac moxennati Iohannes Igneus
felicitatem.

ERBOR. ILUVSTRIMME PRINCEPS,
ne prime nostra etas, temporum iniuria esse videatur infelix, quod Latinus sermo è
Gracis fontibus derivatus, omniq; nationi maxime industria communis factus, non
tenet Gothorum aliorum in Barberoru conservacione corruptus, quemquid multis
annis ex studiosorum hominum communione exterminatus fuerit, edeo ut diuina
etq; profanae litterae hominam incuria, vel infelicitate, seu bonarum artium ignorantia ne
glecti consenserint, omnis ue scribendi etq; interpretandi modus vel prescriptas vel
interceptus fuerit. Quo factum est ut Accursius et Bartoloi, et istiusmodi globo-
metici quorum ordinem sub scribo qui in illa tempora incidet, vocabulorum ignorantia omnium ue fere legi-
letorum sensum peruerterint, et nescio qui faragine commentariorum iuris ad scholis inter se pugnantia, etq;
dissententes interpretationes, alias ue nugas ab omni cultu, et nitore abhorrentes consurgant. Ob id iure consul-
torum latinitas, et dicendi ratio (quae adro culta et exacta est, ut Laurentius Vallenensis nescire se dicat, diligen-
tia ne an gravitas, prudentia ne aequitas, scientia rituum ne orationis dignitas maior laudis in eis digna sit) Accur-
sianus et Bartolini glossematis circa, et illiberalis esse videatur, ut ne aliiquid cum eloquentia aut vocabulorum
origine aliave disciplina commone aut conuenienter haberet. Verum hac etate nullus non novit omnia premiore ed
instructionem esse, uberiora, etq; expeditiore ad ciuilis philosophiae obtinendam studium, quem Accursius eti Barto-
lio et illorum effectus olim fecerint. Quod literae nesciunt etiam planius ne confundantur, industria etiam penè
incredibili labore indefesso, solertere caro, et concratione indies restituuntur, quam Graecam lingue Latine
ornatricem habeant. Accedit his librorum trius, lingua copia. O felix adolescentie. O fortunata inventio, que
omnis superioris cui incommoda Accursius, Baldi, Bartolo, alijs ne istius classis ducibus semper eduxerat et iniuria
flagranti hominum iam studiosorum opera conservat manibus facilè depellit. O deplorande prisorum intempe-
stas, que ingeniosis uiris mire iniuria tot seculis tanta beneficia praeripuit. Qui que multis annis obscura fuerant
sua diligentia cuique bonorum literarum studio, facilior euenu successum parare, suis ne posteriis necto fureore
credere posuissent. Hac ratione mihi persuadeo Neotericos, tum Graecos, tum Latine doctos rectius facturos, si
depositus Accursiani nominis iniuria maiore cum humanitate, etq; doctrinae lepore, sanguine legum pro suo more
diligentius exquisito, sua dogmata traducerent. Arquimes sententia efficerent ut prudentiae iuris florem et ciuilis
scientiae fragem, adolescentiores non ita insolenter educati benignius faciliter ne suscipiant. Ceterum non eti-
at, non etiam intempestivitati parcentes (quod planè non laudo) in puluis, et disceptationibus singulos iure an iniuria
criminantur. Libellos item conatus plenos, contumelias et probrit scaturientes in Accursiani nomine ludibrium
conficiunt, sartus ne obrectationum rostris suggestum adornari student, Accursiane doctrinae condicio-
nemque tam malum scelus relati pro numero obserueta est habiectam et uelut faveicam uociferentes, non mi-
nus quam si Accursius et Bartolus toto sui eti critico ludicram artem ueluti ludis exercassent, ista occasione
freti quod Accursius et Bartolus, et tota istius eternae ceterne uici uocatio creationis sua et facultatem nihil ad iu-
ris cognitionem pertinere opinata est. Verum rebus incertis ualeo in qua iuris parte Accursius, Bartolus, eti istius
nostra classis contubernalis tam iniquus, tam perfida, tam obscena de latinitate, eloquentia, et sermonis paritate
doceant, ut nulla debet latinitatis, culti ue sermonis, etq; humanarum literarum ratio haberi. Littere enim non tam
laetantur etq; elegantem sermonis usum, iuris ne, et herbarum suppellectilem sibi tam grandem comparauerint, que
tamquam a Paulo, Galieno, Vipieno, ceteris ne luteconsulibus propterum ac uerborum noscitur uel interpretatione liter-
aris commendauerint heud mediocriter explicentur, ut multa eis recta omnium bene sentientiam opinionem (cum
pace dixerim) debeantur. Qui remersi Circa coram vocabulorum ignorantia, necem cuiusq; uerbi rationem tempora-
lis iniuria, librorum penuria, et forte precepit omnes qui id temporis fuerant, infelicitate reddere non ualuerunt, ta-
men id non tam improbe ferendum esse error, idq; eo magis quod tam locuplex etas Graecis ac Latinis literis
plurimorum ignorantiem ingenui fratrata, plura ne effuscitiamque erugata infectata, Tiberophilus ac Do-

IN NOMINE SANCTÆ ET INDI uiduæ trinitatis, & ad laudem Dei omni

potentis, domini nostri IESV CHRISTI, & intemeratae virginis absque labe originalis
peccati concepæ, ac sancti IOANNIS BAPTISTÆ. & diui HIERONYMI.

Commentarij IOANNIS IGNEI iuris vtriusque doctoris Aurelij,
in titulum de Siliuiano & Claudiiano Senatusconsul-

to: & quorum testamenta aperiuntur, libro

Digellorum vigesimonoноo,
hactenus non impressi.

RAES CRIPTVS TITVLUS duabus partibus constat. Secunda est, & quorū testamēta aperiuntur. De ea in. I. ij. §. quod ad causam, & § de his. I. in cognitiōe. I. lege. §. ex hoc edicto. &. I. si. infrā. eo. I. si ea que-
stio. C. eo. Quæ plurimum ab illo prætoris edicto differt, quod positiū est in titulo, quēadmo. testamēta aperiuntur. Suprā. Nō illud regulariter testamenti apertura permitit, licet nonnūq; prohibeat, quod frequētius contingebat hæredes scriptos iuris sui ignorātia ex testamento sibi quæsiti transaktionibus quādoq; ac stipulatiōibus & ceteris id genus cōtractibus remittere. Ob id s̄apie incauti circunduebantur, vt in. I. mater. ff. de inossi. testa. &. I. quū verō §. apparet illic ignorātia iuris sui. ff. de fideicom mil. liber. I. ij. §. it. ibi quodd ignotus iuris sui. ff. de tur. fisc. I. tres fratres. ff. de pact. quas trans- actions seu pactiōes illud edictū prohibuit nisi inspectis cognitisq; verbis testamenti. I. de his. ff. de transactio. Facilius ergo ex illo edicto aper- tura testamenti permititur inspectis agnitisq; verbis testamēti q̄ hoc Senatuscōs. permittatur. Ita cōsideratio seu Ratio illius edicti posita est in. I. ver. II. ratio. Suprā. quēadmo. testa. aperian.

Secunda ratio est, ne testantium voluntates diu cōtra naturā vltimarū voluntatū pendeat. I. si. in fi. ff. cōmunia prædio. Et id nōnūq; fauore legatorum seu fideicomissori. I. quia poterat. &. I. co- gi. & pleriq; alijs. II. illius tituli. ff. ad senatuscō- sul. trebellia. I. mancipiorū. ff. de op̄io. legati. §. Instituta. insl. de fideicomil. hæredi. & dicta. I. in fi. ff. commu. prædio. Pleriq; contemplatione li- bertati. I. si quis libertatē. §. I. ff. de peti. hæred. Quandoq; fauore creditorū. I. j. ff. de iure deli- beran. I. ij. ff. de ho. aucto. iudi. possiden. Deniq; in considerationē ipsius testatoris, ne morte hæ- redem institutū præueniente anteq; ex testamen- to hæreditas adeatur, contingat testatorē intesta- tum decedere. §. j. insl. de hæred. quæ ab intesta-

deferunt. I. j. in princi. ff. de suis & legiti. hæredi. §. j. in autē. de hæredi. ah. intest. veneti. colla. ix. Nō dissimilis ratio. polita est in. I. pe. C. eo. dum ait, interea autē procrastinatione propter necis vindictam habita. Quamobrē à iudice terminus plerūq; præfigitur, infra quem teneatur hæres adire. I. li quis instituatur. §. j. & §. seq. ff. de hæ- redi. institu. & dicta. I. j. ff. de iur. deliberan. repe- ti possit materia. I. dissamari. C. de ingenu. & ma- numis. &. I. si eo tempore. C. de remil. pigno. Nō abs re est ergo, si in illo edicto prætor statim circa apertura testamēti prouidebat, vt his & similibus casib; consultius caueatur. I. ij. §. vtrif- & §. ff. &. I. quum ab initio. & tribus. II. seq. ff. quēadmo. testamē. aperit. & cū causæ cognitio- ne. Primo, an testator vivat, ne hæredibus scri- ptis occasio machinandi in necem testatoris con- cedatur, vt dicitur in dicta. I. ij. §. si dubitatur. su- prā. illo tit. quēad. testa. aper. quos lex ista ratio- ne multat pena legis cornelie, de falsis. I. j. §. is qui. ff. ad. I. cor. de fal. I. si quis aliquid. §. qui vi- ui. ff. de pen. præsertim vbi pupillares tabulae sunt. I. pupillares. Suprā. illo tit. quēadmo. testa. aper. Secundo, ne contingat in ipso testamēto falsi- tate cōmitti, si testamēta passim aperti pmitteantur, forma legis nō obseruata, dicta. I. j. §. diem. illo tit. ibi: Nam inspectio materiam falso fabricā- do instruere potest, nisi cause cognitione interue- nerit, sicuti dictum est. I. mulier. Suprā. illo. titul. quēadmo. testa. aperian. videlicet vt sciatur, cui demandata sit curatio.

Cæterū hoc senatusconsultum in omni sui parte prohibitorium est: nō tantum in apertura testamētorū, sed & in adiōe hæreditatū delata- rū nō solum ex testamēto, verūtia ab intestato. Et in hoc prima pars huius senatuscōsulti est la- tor secunda, quū prima, causam intestati & testati amplectatur, vt videbitur in pluribus partibus. I. j. & in. I. necessarios. in princi. vbiq; dicetur. in- frā. eo. Secunda verō pars huius senatusconsulti causam testamēti tantū considerat, vt dicetur in dicta. I. ij. §. quod ad causam. infrā. eo. hac ratio- ne grauior pena imponitur ex hoc senatuscon-

& Claud. oſtu Lex prima. 17

- 1 Homicida & familie iudicis manibus sese excutient, ab eccl^{esi}, quam ingressus est, extrahi nullatenus debet.
- 2 Ecclesia liberum feruare permittitur, quem fugientem liberum recepit.
- 3 Fugiens ad facerdorem corpus Christi tenentem, differt ab eo, qui captiuus idem Christi corpus recipit.
- 4 Ecclesia ramens facinoris debite confessis communione non denegat, non intedit per hoc iustitiae praedictum adscire.
- 5 Solitus nō censetur is, qui licet sit vinculis leuatus, manibus adhuc teneatur.
- 6 Captiuus quis, & quis solitus.
- 7 Potestas capienda amittitur per territorij mutationem.
- 8 Consuetudo irrationabilis iudicatur, qua is, qui ad eccliam fugit, per vietus subtractione exire compellitur.
- 9 Exul, seu patria per sententiam pulsus, an possit gaude re eccl^{esi}stica immunitate in patriam reuersus.
- 10 Abiurans patriam vi vel metu coactus, an teneatur ab excedere.
- 11 Consuetudo diurnis vteriis moribus approbata, licet aliqui iniusta, an sic seruanda.
- 12 Consuetudo eos ligarostenet, quorum consensu introducta est.
- 13 Consuetudo concernens eccl^{esi}sticam immunitatem an indui possit summo pontifice inconsulto, aut circa eiusdem autoritatem.
- 14 Clerus & populus ad consuetudinis obseruantiam coguntur, cuius introductioni assentum prebuerunt.
- 15 Consuetudo seu consuetudo municipalis iurata, nō potest violari, absque persuri^e culpa.
- 16 Immunitas eccl^{esi}stica est iuris positivi, cuius lego vel consuetudine contraria potest derogari.
- 17 Papa legem condere nequit, i^e qua discedere non licet, populo scilicet vniuerso tali legi reludante.
- 18 Lex qualis esse debeat.
- 19 Ecclesia iustitiae cultrix esse deberet, iniustitiae autem fuit nequam.
- 20 Ecclesia iustorum receptaculum, non spelunca latronum esse deberet.
- 21 Inturias inde securire absurdum est, unde iura nasci debent.
- 22 Asylum sacrū templorū quibus ad cautelā cōcedatur.
- 23 Iudex numia motus miseratione soncē liberans, eos exitio tradit, quorum liberatus exitia cogitat.
- 24 Consuetudo seu lex id potest introducere, quod pacēt seu partis voluntas valet remittere.
- 25 Renunciata curia iuramento el^e quo semel usus est, beneficio, perjurio cōsebitur, si contrauenerit.
- 26 Perjurio quando homicide voluntario sit assimiladus.
- 27 Ecclesia, quae in pauperum usus ordinantur, in facinororum non conuertit alimento.
- 28 Consuetudo præscripta non aboletur lege subsequente, eiusdem mentionem expressam non faciente.
- 29 Lex posterior non potest priori derogare, nisi eius expressio meminerit.
- 30 Solomon, in templo existentem Iosab interfici iubet.
- 31 Natura semper studer nouas deponere formas.
- 32 Princeps bonus bona lege est præoptandus.
- 33 Liberatio, hæc dictio, eandem vim obtinet, quam dictio, solutio.
- 34 Solutus aut liber haudquaquam cōficitur, qui naturali spoliatus libertate oculos nostros nequit effugere.
- 35 Restitutio competit ei qui fidelium satisdatioe derentur capitul.
- 36 Immunitas eccl^{esi}stica an iure diuino sit introducta.
- 37 Ciuitates refugii per Mosen populo Israëlico constituta, immunitatis eccl^{esi}stica typū quondam gerunt.
- 38 Ius diuinum trifariam, tum secari, tum intelligi potest, vbi in fure de eodem oritur quæsio.
- 39 Immunitas tribus olim locis dabatur, altari scilicet, templo & tabernaculo.
- 40 Mandatum primum Decalogi in sola Dei dilectione constitut.
- 41 Serpens aeneus quare per Mosen in deserto erexitur.
- 42 Ius diuinum stricte sumptum quod dicatur.
- 43 Ius canonice quandoq^{ue} venit iuris diuini appellatione.
- 44 Ecclesia perinde ab apostolis facta tradita custodit, atque ea quæ nobis scripta reliquere.
- 45 Immunitas eccl^{esi}farum in concilijs generalibus definita sicut & approbata.
- 46 Reus ad eccl^{esi} confugiens nō est inde vi abstrahendus.
- 47 Iuramentum quando illatum evitari dicitur.
- 48 Iusfirandum contra eccl^{esi}sticam libertatem emissum iurantes nullatenus obligat.
- 49 Libertas eccl^{esi}stica offenditur, si ab eius constitutionibus, vel lacum vnguem, discedatur.
- 50 Papa solus in concordibus eccl^{esi}am à Deo potest tem accepit.
- 51 Consuetudo iniqua nullo aut tempore aut usu confirmari potest.
- 52 Veritas cuius consuetudini debet præferri.
- 53 Poena læsiæ maiestatis puniri conuenit, qui ab eccl^{esi} intitulum exerant.
- 54 Legibus principum pro Dei veritate iatis ab omnibus obtemperandum.
- 55 Iuramentum de consuetudine iniqua seruanda emissum non ligat iurantem.
- 56 Autoritas superioris à lege & canone semper excepta censerit.
- 57 Iuramentum, ut sit obligatorium, tribus stipulatum contibus esse decet.
- 58 Statuta & consuetudines, quæ libertati eccl^{esi}sticæ aduersantur, antiquari oportet.
- 59 Romulus causam non satis iustum fratris interficiendi habuit.
- 60 Vietus ad eccl^{esi}as configiunt, viui & salui debent seruari.
- 61 Vietus eriam homicidæ non subtrahendus.
- 62 Poena vi extradi ab eccl^{esi} non infligenda.
- 63 Relatus comminatione spera reuersus, qua sit pena seruandi.
- 64 Delicta licet à Deo sunt mensurata, ut crimina à criminibus tantum distingua sint.
- 65 Leges seu legum latores non dignantur sacros canones imitari.
- 66 Crimina plura sunt, quæ de iure civili tarent immunitate eccl^{esi}stica, quæ de iure canonico.
- 67 Reus peculatus an possit de domo extrahi.
- 68 Mulier pro debito publico nec detineri, nec ē domo potest abstrahi.
- 69 Extrahens malefactorem ab eccl^{esi} in casibus non permisit, crimen læsiæ maiestatis incurrit.
- 70 Animata eū in toto corpore, & tota in qualibet corporis parte.
- 71 Deportati seu relegati ex consuetudine Normaniæ an

fugium, ut si familia iudicis prosequatur aliquem, eumque ex iudicis iussu capiat, ut inquit. I. fina. c. de exhiben. reis. §. quadrupli. Instit. de actio. ibi, iussu magistratus. si familia eum a domo sua extrahat, postquam eam ingressus est, relaxari debet, tanquam indebita extractus. glo. est in. l. qui neque. ff. de verbo. significa. Pro qua facit dicta lex. nemo. ff. de regul. iur. l. dies cautioni. §. prætor ait. in verbo, verecundè. ff. de damno infect. vbi per Roman. & psal. xxx. Esto mihi in deum protectorem, & in domum refugij, ut salutem me facias. Adde text. & Lucam de Pen. in. l. in qualibet. c. de metat. & epide. lib. xij. Tu ad id pone
 3 ra. l. si eum. in fine. ff. de fideicomis. liber. + quae existentia apud aedes suas iuste abesse dicit. Quibus adde. l. is qui in domum. ff. de iniur. Secus autem in domicilio momentaneo, seu non continuo secundum Feli. in. c. nuper. super glos. in verbo, absolutio. extra de sent. excom. dum illuc glos. notat, appellatione subditi non venire eum, qui ratione domiciliij tantum subditus est. c. a nobis. §. extra. eodē. & glos. in clemen. vnicia. in verbo, subditos. in fin. de foro compet. & glo. in. c. fratum. in verbo, vnam dietam. de rescript. in. vj. Sed hoc in odiosis, in fautorabilibus lecus puto, per dictam. l. lex Cornelii. §. dominum. ff. de iniur. Licet prædictis obster. l. quod ait lex. §. fin. ff. ad l. Iuliæ de adulter. quie loquitur de patre prosequente filiam fugientem adultero occiso, qui videtur eodem initanti vno iœtu & vno impetu, licet interpollatis horis, adulterum & adulteram occidisse. Qui text. videtur multum vrgere pro decisione questionis de apparitore prosequente homicidam, + cui indicium erat, apprehendere, & apprehensum carcerare, ut si antequam homocida fuerit ingressus ecclesiam, coepisset apparitor eum fugientem prosequiri, ut posset a domo vel ecclesia extrahere. Bald. & Cardi. ad id inducunt illum tex. in. c. si iudex. de pac. tenet. & eius viola. colla. x. Dicit enim Bald. licet malefactorem in fragrantia crimine deprehensum insequiri quocunque vadat. de quo per Ioan. Andr. in. ad di. Specu. in titu. de accusa. §. pen. Et Barto. in. l. cum eo. ff. ad. l. Iul. pecula. quod non est verum, ut statim dicam. c. dissimiluit. & c. si quis contumax. xvij. q. iij. not. Archi. in. c. sicut antiquitus. eadē causa & questione. Nam si priuata domus immunitatem praefrat, quanto magis diuina. l. ij. & l. præsentis. §. j. & c. §. quoniam aitem. c. de his qui ad eccl. confug. l. quis sit fugitius. §. apud Labeonem. & c. idem Cælius. ff. de adil. edic. c. illa. xv. q. j. Exod. xxij. c. & Deuter. xix. c. Et si continget captum a familia se eximere de manibus familiae, & solutum ad ecclesiam confugere, statim fit immunis, nec inde extrahi potest, dicto. c. inter. & c. fina. extra de immunita. ecclesi. dicta. l. præsentis. & dicta. l. quis sit fugitius. §. idem Cælius. ibi, unde abduci possit. ut in dicto. §. apud Labeonem. in verbo, asylum. De quo pulchre

per Hostien. & Ioan. Andr. in. c. sanè. in glo. eu. tum. in verbo, apud omnes. extra de celebratio. ne missa. + quia quoniam ecclesia fugientem liberum recipit, liberū etiam custodit. c. inter. extra de immunita. ecclesi. dicta. l. ij. in verbo, confugientes. c. de his qui ad eccl. confug. & dicto. §. apud Labeonem. & dicto. §. idem Cælius. & dicto. c. illa. xv. q. j. & facit ratio. l. in laqueū. ff. de acquir. rerum domi. & idem not. Hostien. in summa de immunit. ecclesi. §. fin. Secus autem vbi eccl. eum liberum non reciperet, sed a familia semper detineretur: quia tunc ecclesia conseruat tantum in eo statu, in quo reperitur. c. sicut antiquitus. xvij. q. iij. per quem idem notat Ioan. Andr. in. c. vnicia. in fin. extra de obliga. ad rati. & in dicto. c. sanc. post Hostien. idem Hostien. in summa de immunit. ecclesi. §. in quantum. ij. colum. Ioan. Fab. in. §. fin. Instit. de his qui sunt sui vel alie. iur. Cardi. in clemen. vnicia. versi. institutione. de reliq. & vener. sanct. Sed ille text. mihi hoc non probat. Licet Archid. ad id poneat illum text. Et Hostien. & Ioan. And. in dicto. c. sanè. faciunt differentiam inter eum qui fugit ad sacerdotem tenentem corpus Christi, & eum qui captiuus recipit corpus Christi. Nam qui fugit ad sacerdotem, liber fugit: qui vero detentus recipit, iam liber non est. Altoquin sequeretur quod quoniam de iure ad mortem damnati corpus Christi recipere debeant, licet Gallia non obliteraret. Pro qua facit. c. placuit. versi. similiter. xxij. q. v. Italia verò secus. Pro quibus est text. in c. quatuor. xij. q. ij. vbi text. hoc argumēto Hostien. & glo. qualionis meminit, & Archi. post eam, de qua per Roma. innotabili. ecclxxij. quibus adde Lue. de Pen. in. l. j. colu. ij. c. de erog. milit. anno. lib. xij. + Eccl. quae vult post confessionem, communionem non denegari suspendit pâtribulo, auxtrix est, quoniam iustitia fieri posset, seu iustitia eludereatur: quod cogitat. non debet, quoniam ecclesia cultrix & auxtrix sit iustitiae. §. j. de alien. feud. colla. x. hoc idem tenet Collectarius in dicto. c. fin. extra de immunita. eccl. Et secundum autoritatem eorum plures iudicatum est Rothomagi. Quibus ego addo optimum text. cuius nec illi facientes eam distin. etionem (quam & Hostien. & Ioan. Andr. in locis prædictis faciunt) meminerunt, videlicet in. l. qui neque. §. solutum. ff. de verb. signifi. Quoniam inquit ille text. solutus nec intelligimus eum, qui licet vinculis leatus sit, manibus tamen tenetur. Et sic a familia detenus liber non est, & ob id eccl. non liberum recipit: eum igitur in libertate non seruabit, per rationem Hostien. & Ioan. Andre. + Secundò dicit, ac ne cum quidem intelligimus qui in publico line vinculis seruatur. Lin eadem. ff. ex quib. caus. maior. & sic econtra. r. si vinculis sit leatus, & manibus non tenetur, solutus non est. Si vero solutus erat, eccl. si liberum recipit & cōseruat, dicta. l. quis sit fu

- pedimento.
 11 Solutum scel non nisi cōtra fidem & aequitatem exigi potest denuo.
 12 Conditio aduersus rei possessorem concessa actione furti non extinguitur.
 13 Petitor rem petere prohiberi nō debet, cui potius rem quam eius aelimationem habere expedit.
 14 Debitorēs infolidū obligati alia sunt conditione, & alia qui pro parte virili tantum sunt obligati.
 15 Solutum quando repeti possit.
 16 Causam habens à primo conuento recōueniri nō potest.
 17 Actio nulla contra petitorē ut suas credat actions competit, quando quis ex suo delicto aut dolo obligatus est.
 18 Aelimationem rei quare petere nequeat, qui rem allequutus est.

§. Si alius.

VRIS CONSULTVS
verba senatus cōsulti plurimum extendit, dixerat enim in edicto, ne quis sciens dolo malo aperie di &c. ut singularitas in pluralitatem conuertatur. hic apertius edictum interpretatur & declarat, ut non tantum is qui testamentum aperuit, aut recitauit, aut descripsit, puniatur: sed si unus aperuit, alter recitauit, & alius descripsit, omnes qui singula eorum fecerunt in edictum incidēt. Idem in lege Cornelia de falsis. l.ij. & l. Paulus. ff. ad. legem Corneliam de falsi. l. si quis aliquid. §. qui viui. ff. de poen. Idem in corrupte albū prætoris. l. si quis id quod. vers. hoc verò edicto. ff. de iurisdi. omnium iudi. Prima duo vocabula, aperuit, & recitauit, suprà explicata sunt: restat verbum descripsit, quod interpretatur Accurs. exemplauerit. ¶ describere enim propriè est de exemplari scribere. Cicero, Cornifici huic libro maxime velim ex animo si minus grauate susfragere dicam tuis, ut eum, si velint, describant, ad teq; mittant. licet multas ac multas alias significaciones hoc vocabulum admittat, ut ex Grammaticis exigere quisque potest.

Sed hunc text. intellige dummodo exemplar vnde exemplum sumptum erit authenticum fuerit. l. finali. ff. quemadmodum testamenta aperiātur. Cum alijs multis quæ notat illhic Accurs. quæ ipse idem transcribit in. §. sed & vnum. in verbo, imminent. insit. de testa. Plus dico si exēplum ipsum sacram fuerit authenticum, vel si tabellio duo exemplaria testamenti fecerit, vel si ex registro exemplum aliquod sumptu fuerit authenticum tam faciens, vel recitans, aut describens pari poena punietur. l. si in duobus. in prin. ff. quemadmodum testamenta aperiātur. dicto §. sed & vnum. insit. de testa. Alioquin secus. Et ita intelligatur. l. fina. suprà quemadmodum te-

stamenta aperiāntur. & hic in verbo, descripsit, quoniam in hoc rex. ¶ exemplo creditur, præster tim in præjudicium eius qui descripsit, quia per ipsum exemplum voluntas morientis detegiuntur, seu patefit. l. viuum. ff. de testamen. & in. l. quicū que. vbi per gloss. ff. de fide instrumen. authen. si quis in aliquo documento. C. de eden. §. finali. in authen. de tabellio. colla. iij. intellige tamen dū modo inter vtrunque exemplum differentia nō sit, vt in. l. Sempronius. ff. de legatis. ij. quā Bart. norauit in dicta. l. si duobus. in princip. ff. quemadmodum testamenta aperiāntur. & ita concorda est. l. prima. si quis in duobus. ff. de bono. pos. secundum tabul. & isto casu sufficit alterutru aperiri, dicta. l. si in duobus. & dicto. §. si quis in duobus. possent hic repeti que de exemplari & de exemplo scribuntur in dicta authen. si quis in aliquo documento. C. de eden. & que Felin. copiōlē differuit in. ca. cūm inter. colum. iij. extra, de re iudi. Moder. Papiē. in. l. emptor. §. Lucius. ff. de pact. Quibus omnibus addo. l. primam & secundam & quod illhic Bart. notat. C. de relatio. & hac ratione dico Bald. & Ange. in dicta. l. finali. ff. quemadmodum testamenta aperiāntur. minus coartasse dictam. l. fin. quamvis Barto. ita simpliciter scribat in dicta. l. prima. §. si quis in duobus. per illū tex. & l. ij. §. si dubitetur. ff. quemadmodum testamenta aperiāntur. in his verbis, inspici, describiq; postulat, dicendum est præterem causa cognita statuere id debere. ¶ vbi enim exemplum iudicis autoritate factum erit aequē vt principale instrumentum probat, dicta. l. j. & jij. C. de relatio. c. cūm. P. tabellio. extra, de fide instru. de quo in. l. ij. & l. testamenta omnia. C. de testamen. Idem si manu ipsius notarij subscriptū sit exemplum. l. si quis ex argenterijs. §. j. in verbo, subscriptere. ff. de eden. Plene in. l. cūm antiquitas. §. cūm autem. C. de testa. & in. l. si ita stipulatus. §. Chrysogonus. ff. de verborum obligatio ni. Induco tex. in. l. prima. C. de his q; sibi ascrib, in testamē. in his verbis, atque si sua manu pater tuus te hæredem scriptislet, multo magis si exemplum manu propria notarij subscriptum, & sic approbatum fuisset. l. iubemus per hanc. §. non danda. C. de erga. milita. anno. lib. xij. ibi, solatum manu sua ab ergatoris dextera suscepisse, et huius gesta relatione à viro &c. dicta. l. vnum. ff. de testamen. & idem notat gloss. in dicta. l. qui cunque. ff. de fide instru. Sed vbi non esset authēticum, neque tabellio voluerit authēticū esse, nō potest tali exēplo sides adhiberi, dicta. l. prima. §. sed & si vnum. ff. de bonorum possel. secundum tabul. & dicta. l. fina. ff. quemadmodum testamēta aperiāntur. & ideo nulla poena imponi potest, dicta. l. finali. ff. quemadmodum testamenta aperiāntur. & l. penulti. §. si in duobus. ff. de bonorum possel. secundum tabul. Sed quātum ad pœnam istius edicti sufficit testamētum describere, licet exemplum ipsum non sit authenticum, dum

in illum casum tantum decessit, non adita hæreditate mariti sui. quæstio fuit an hæredes vxoris audiendi erant postulantes mariti sui hæreditatē. Iureconsultus respondet, si vxor quæ substituta erat, non erat prægnans, & certum erat non esse prægnantem, non dixerim tantum in natura, sed & apud homines propter quæstionem quæ aduersus familiam erat ob necatum dominum mariti hæreditatem adire non voluit illam ad hæredes suos transmittet. Si vero revera prægnans erat, & cum partu suo defuncta est non transmittit, quia nati non sunt posthumi, & sic casus impletus non est, & ideo nulla hæreditibus defunctæ relicta est querela postulandi hæreditatem mari-
ti, neque eis iniuria sit si succedere non permittentur marito. Et iste est verus legis intellectus. Re- liqua autem quæ per Accursi. Bartol. Bald. An- gelum & Roma. hic ex lege colliguntur, scholia sunt, quæ ex alijs iuris partibus colliguntur, vi- delicet an hæc substitutio matris facta in hunc ca- sum, si posthumus non nascatur admittat tacitam pupillarem si contingat posthumum nasci, & in pupillari ætate decedere. Secundò si mater sit da- ta cohæres posthumo, an excludet substitutum vulgarem, tacitum tamen pupillarem. Tertiò, si non sit data cohæres sed substituta tātum in eum casum si non nascatur, an extendetur ad alium, si nascatur & in pupillari ætate decedat, an vero sta- tim euaneat nato posthumo. Quartò, si extra- neus est substitutus in eum casum si viuus nascatur an admittat tacitam pupillarem, videlicet si in pupillari ætate decedat, an eo casu substitutus admittetur, vbi etiam mater in medio non esset, seu defuncta prior esset. quæ huic literæ non con-ueniunt, sed de his diximus in authenti. ex causa. C. de liberis præteri, vel ex hæreda. & in l. prima.

ff. de vulgari substituti. Progrediamur igitur ad tertiam regulam.
 Tertia regula quæ ex hac l. & fine l. præceden-
 tis colligi potest, ista est, fortius esse commune
 quām accidentis impedimentum: † quoniam exi-
 stentia sui hæredis quæ ex causa legis & naturæ
 dispositione procedit plus resistit & nocet quām
 accidentale huius Senatusconsulti impedi-
 mentum, quod quadam politica ratione inuictum est
 ut in cap. l. j. suprà eodem diximus. Primo fauore
 testatorum. Secundo fauore Reipublicæ. Tertiò
 amicorum sicut in superscriptione tituli explicui-
 mus. de quo etiam per Modern. in l. Gallus. ff.
 de liberis & posthumis. dum deducitur à Gallo
 legis Velleiæ dispositio propter posthumos hæ-
 redes institutos, aut præteritos vel ex hæredatos.
 §. primo. Institu. de hæredi. institu. l. filio. ff. de li-
 beris & posthumis. l. eius militis. ff. de testamen.
 milita. l. non putavit. §. si quis emancipatum. ff. de
 bonorum possessi. contra tabul. aduertatur glof.
 in l. si quis cum extraneus. ff. de acquirenda hære-
 dita. contrarium sentire videtur in suo. dicit enim
 † si sum hæredem facilius priuilegium amittere,
 quām extrar eum hæredem. & illam glo. non præ-
 termisit Francisc. Areti. sed recte intellecta pro-
 bat hanc regulam: dicit enim filium facilius ius
 abstinendi, quod quodam priuilegio à pratore
 concessum est tolli, quām facultas renunciandi,
 quæ extraneo hæredi cōceditur, quia à iure com-
 muni procedit. & illam glof. communiter omnes
 sequuntur per rationem prius dictam, quia faci-
 lius priuilegium tollitur, quām ius commune. l.
 eius militis. §. militia missus. ff. de testamen. milit.
 Et per hæc sit hæc lex expedita. Nunc ad l. neces-
 farios. pergendum est.

Commentariorum Doctissimi Iure-

CONSULTI IOANNIS IGNEI PRIORIS
 partis in titulum, Ad Senatusconsultum Sillianum, FINIS.

Regestum.

a	b	c	d	e	f	g	h	i	k	l	m	n	o	p	q	r	s	t	v	x	y	z	A	B	C
D	E	F	G	H	I	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	V	X	Y	Z						
Aa	Bb	Cc	Dd	Ee	Ff	Gg	Hh	Ii	Kk	Ll	Mm	Nn	Oo	Pp											
Qq	Rr	Ss	Tt	Vv																					

Omnes sunt terni, præter Vv qui est duernus.

L V G D V N I,

E X C V D E B A T   I O A N N E S
 B A R B O V S.